

Pháp môn Tá»nh Á»á»™ tá»jì Viá»†t Nam

Á»ng gÁ»p cá»§a ThÁ»ch NguyÁ»n Hiá»•n
22/02/2017

Pháp môn TĒnh ù tị ViÇt
Nam

* Thích Nguyên HiÁn

Nhĩ vŭi ph-t tí tu TĒnh ù tị ViÇt Nam hiÇn nay, ngoài chính hịnh niÇm Ph-t v«n có thÁ kiem tu ThiÁn quán và trì chú nh° những ph°ing pháp trã giúp cho viÇc niÇm Ph-t °ác kiên Ēnh. Không nên quá câu chÿp, nh°ng v«n dành những thÝi gian nhÿt Ēnh cho viÇc x°ng danh niÇm Ph-t. Sám hÑi, IÁ Ph-t cing là những trã duyên rÿt c§n thiçt. Ngoài ra c§n phÿi tu bÑ thí cúng d°Ýng, tñ lãi lãi tha, thñc hiÇn trñn v¹n Té ho±ng thÇ nguyÇn cça jì thĒa.

I. BÑi cĒnh TĒnh ù tông ViÇt Nam

Nói çn IĒch sí Ph-t giáo ViÇt Nam, h§u hçt

ng°Ýi ta ngh) ngay çn ThiÁn tông. G§n nh° ch°ng có mùt sí liÇu nào nói vÁ TĒnh ù. ViÇt Nam Ph-t giáo sí l°ác cça TT.Thích M-t ThÁ không há nói çn TĒnh ù. BÙ ViÇt Nam Ph-t giáo sí lu-n cça NguyÁn Lang dày çn hịn 1000 trang, trong ó chĒ có ch°a §y hai trang nói vÁ ðnh h°ßng TĒnh ù giáo Ni vŭi phái ThiÁn Vô Ngõn Thông và mùt vài nh-n Ēnh §y tính chç quan.

Chính giáo s° NguyÁn Lang viçt: Sĩ phÑi hãp giã ThiÁn

và TĒnh ù sau này s½ trß nên quan trñg trong jò Ph-t tị ViÇt Nam (ViÇt Nam Ph-t giáo sí lu-n, q.1, tr.204). Câu kçt hai trang nói vÁ TĒnh ù ÿy bĒ bĒ lĩng.

Ch°ng ai biçt nó quan trñg nh° thç nào? Pháp môn TĒnh ù °ác truyÁn vào ViÇt Nam vào thÝi gian nào? Có sĩ truyÁn thĒa không? Ph°ing pháp hành trì cing nh° sĩ chĒng nghiÇm cça nó ra sao không há °ác nh-c çn. ây chĒ là sĩ khan hiçm tài liÇu vÑn chĒ đñã c n bĒn vào ThiÁn UyÁn T-p Anh Á viçt sí hay ó là thiên kiçn cça ng°Ýi viçt sí bĒ óng khung bßi ThiÁn híc?

Rÿt may là trong BÙ IĒch sí Ph-t giáo ViÇt Nam cça híc

giĒ Lê Mịnh Thát, dù không dành mùt ch°ing nào nói vÁ TĒnh ù, nh°ng vŭi thái ù khách quan phân tích sĩ kiÇn qua các thÝi jì, ph§n nào giúp cho ta l°ãm l-t °ác vài yçu tñ Á tìm mÑi liên hç cça TĒnh ù giáo trong IĒch sí phát triÁn Ph-t giáo tị ViÇt Nam.

Có l§n ng°Ýi viçt °ác lên Ēnh núi Yên Tí quê h°ing cça

ThiÁn phái Trúc Lâm. TĒ Ēnh chùa Óng i xuÑng núi trong mùt sŭm §y s°ing, tôi ã chĒng kiçn cĒnh niÇm Ph-t A Di ã vang cĒ núi cça hàng ngàn tín Ó lác tác lên núi tĒ ĩm khuya. Cái cĒnh mà mùt thi nhân tiÁn chiçn tĒng mô tĒ:

G-y trúc đt bà già tóc bçc

L§n l§n tràng hịt miÇng Nam Mô

(Anh Thj)

Không phÿi chĒ có bà già tóc bçc, già tr» Iŭn bé l§n

l°at lên núi, vĒ i vĒa niÇm, mxi b°Úc chân chịm vào tĒng thŭ rÁ °Ýng Tùng là miÇng nß mùt câu A Di ã Ph-t ngân dài. NguyÁn Nh°ác Pháp trong bài thj Em i chùa H°ing nŌi tiçng cing không quên nh-c çn câu Nam Mô A Di ã vÑn ã thành chi tiçt không thÁ thiçu. NgŌi tr°Úc sân chùa Hoa Yên, tôi tñ hĩ: Giáo lý TĒnh

ù A Di ã thĒnh hành tị quê h°ing ThiÁn phái Trúc Lâm tñ bao giÝ mà sâu -m

çn nh° v-y? H°n không phÿi chĒ mũi vài chác n m mà phŌ c-p nh° thç. Bßi chính

Giáo s° NguyÁn Lang ã tĒng nh-n Ēnh: Sĩ có m-t cça giáo lý TĒnh ù ß ViÇt Nam °ác ánh đÿu ch-m l m là vào khoĒng giã thç kç XI (S d, tr.202).

Thñc ra, t° t°ßng TĒnh ù xuÿt hiÇn ß ViÇt Nam có thÁ tr°Úc

cĒ Trung QuĒc. Trong thÝi jì Ph-t giáo quyÁn n ng tr°Úc thÝi Hai Bà Tr°ng (n m 43), chúng ta ã thÿy phĒng phÿt t° t°ßng TĒnh ù thÁ hiÇn qua hình Ēnh vĒ Ph-t khác vŭi ĩc Ph-t IĒch sí. çn Mâu Tí, Lý ho-c lu-n (khoĒng cuÑi thç kç II Tây IĒch), khái niÇm NiÇm Ph-t ã °ác nh-c çn nh° mùt công phu tu hành. Giai ojn hình thành Lác ù T-p kinh và Cñu Tjç Thí Dã kinh, theo híc giĒ Lê Mịnh Thát là

trong những n m 138 trã i. Ông vi: iẤm cŞn l°u ý là truyÁn 60 (cça Cñu Tj p
Thí Dã kinh NV) là v n b£n Şu tiên hiÇn biçt nh̄c tUi danh hiÇu éc Ph-t A Di
à trong IẾch sí Ph-t giáo n°Úc ta. Tín ng°áng A Di à tē ó xuýt hiÇn khá sŰm
và çn kho£ng n m 450 ã chiçm l)nh °ác mÚt vĒ thç trÍng yçu ß Trung tâm Tiên
Sj n... (Lê Mjnh Thát, LẾch sí Ph-t giáo ViÇt Nam, t-p 1, NXB Thu-n Hóa, tr.109).
Nh° v-y, ß Şu thç k÷ thē V Tây IẾch, Kinh Vô L°ång Thí
và Quán Vô L°ång Thí cing ã thĒnh hành ß Giao ChÉ. NUi dung cça sáu lá th° và
cái chçt cça àm Ho±ng do sí gia Lê Mjnh Thát phân tích cho ta mÚt nh-n Ēnh rõ
ràng vÁ sñ phát triÁn cça TĒnh Ù giáo ViÇt Nam thÝi kó Şu (1). Tr°Úc khi ThiÁn
pháp cça Tó Ni a L°u Chi truyÁn çn Tiên Sj n qua Pháp HiÁn ß ó, àm Ho±ng ã
xiÁn d°jng TĒnh Ù giáo mjnh m½ qua viÇc tång Kinh Vô L°ång Thí và Kinh Th-p Lác
Quán, lòng thÁ vÁ An d°áng quNc. Trên cj sß sí liÇu có °ác, ta có thÁ tjm xem
àm Ho±ng nh° Sj tŔ cça TĒnh Ù tông ViÇt Nam (?). Rýt tiçc sau ó ta không có
mÚt chi tiçt liên hÇ nào nói vÁ sñ truyÁn thēa. Nh°ng sñ th-ng thç cça sáu lá
th° cùng £nh h°ßng cái chçt cça àm Ho±ng, ch̄c ch̄n t° t°ßng TĒnh Ù A Di à s½
còn phát triÁn sáu rŰng song song vUi ThiÁn phái Tó Ni a L°u Chi.

çn thç k÷ XI, chính xác là vào n m 1057, mÚt lang t°Űng
cça vua Lý Thánh Tông ã chjm kh̄c mÚt pho t°ång Ph-t A Di à b±ng á cao 2,5m
tj núi Lj n Kha, huyÇn Tiên Du, tĒnh B̄c Ninh. T°ång này hiÇn v«n còn thÝ ß
chùa Ph-t Tích, B̄c Ninh, bia á cça chùa có nói vÁ chuyÇn này. ày có thÁ là
t°ång Ph-t A Di à b±ng á IŰn nhýt ß ViÇt Nam. ThiÁn s° Không LŰ (?-1119) thuÙc
Ýi thē 9 dòng Vô Ngôn Thông cing tēng sang nhà TŰng xin Ông vÁ úc Té khí,
trong ó có mÚt t°ång Ph-t A Di à thÝ tj chùa Quónh Lâm.

Trong An Nam Té khí chÉ có mÚt pho t°ång Ph-t, ó là
t°ång Ph-t A Di à do mÚt thiÁn s° úc tjo, iÁu ó chéng tj tín ng°áng Di à
không thua kém ThiÁn tông. Sau Không LŰ là TĒnh Lñc (1112 - 1175) Ýi thē 10
dòng Vô Ngôn Thông, ng°Ýi ã ÷c °ác pháp NiÇm Ph-t Tam muUi. S° dijy: Các
ng°j! Týt c£ các ng°Ýi hlc jo lÿy tâm siēng n ng cúng d°Ýng Ph-t, không gì
khác hjn chÉ cŞu dēt °ác các nghiÇp ác. Tâm miÇng niÇm tång, tin hiÁu nghe nh-n,
ß chx v-ng v» yên l-ng, gŞn thiÇn trí thēc. Nói ra Ýi hòa nhã, nói ph£i thÝi
úng lúc, trong tâm không khiçp nh°ác... LiÁu jt ngh)a lý, xa lia ngu mê, an
trả chx bÿt Űng. Quán tÿt c£ pháp vô th°Ýng vô ngã, vô tác vô vi (ThiÁn s° ViÇt
Nam,

Thích Thanh Tē, tr.143). Nh° v-y TĒnh Lñc là mÚt thiÁn s° nhÝ công phu niÇm Ph-t
mà hoàn thành °ác ThiÁn Ēnh. ày là sñ phŰi hãp giia ThiÁn và TĒnh Ù cça ThiÁn
phái Vô Ngôn Thông mà nguŔn gNc cça nó có thÁ xuýt phát tē V)nh Minh Diēn Thí ß
Trung QuNc.

Chúng ta không biçt °ác Kinh iÁn TĒnh Ù giáo thÝi kó
này nh° thç nào (2). Nh°ng çn Ýi TrŞn, qua tác ph©m Khóa H° Lác cça TrŞn Thái
Tông (1218 - 1277), t° t°ßng vÁ niÇm Ph-t ã chín muŔi çn Ù ta có c£m t°ßng
pháp môn NiÇm Ph-t ã hoàn bĒ nh° mÚt tông phái chính yçu cça ViÇt Nam song
song vUi ThiÁn pháp.

Trong Khóa H° Lác, ngoài nhĩng chç Á c n b£n nh°
khuyēn phát tâm BŔ Á, lu-n vÁ s̄c thân và các bài v n r n giĩ ngj GiUi..., tác
ph©m còn có hai bài lu-n vÁ NiÇm Ph-t và Tía ThiÁn. Bài bàn vÁ niÇm Ph-t tuy nḡn
gjn nh°ng súc tích, bao quát toàn BŰ giáo ngh)a Tam thēa, phân tích Şy ç pháp
môn dành cho th°ång trung hj trí. Không rõ vĒ vua Şu tiên Ýi nhà TrŞn ã °ác
thí giáo tē àu mà l)j có kiçn gi£i vÁ TĒnh Ù sâu s̄c nh° thç. Sau khi phân
tích ngh)a NiÇm Ph-t dành cho ba hjng c n trí, TrŞn Thái Tông viçt: Ba hjng ng°Ýi
trên, tuy nông sâu khác nhau, nh°ng tUi chx sß ÷c là mÚt. Song lNi tu theo th°ång
trí, nói thÝi dÁ, nh°ng làm l)j khó (...). LŰi tu theo hj trí, lÿy niÇm Ph-t
làm nÿc thang, chú ý ß thiÇn duyên, nguyÇn sinh sang n°Úc Ph-t, siēng n ng tinh
tÿn, tâm tính thuşn thắc, sau khi mjng chung, theo nguyÇn cça mình °ác sinh
sang n°Úc Ph-t. ã sinh sang n°Úc Ph-t rŔi, thÝi thân ó không bao giÝ mÿt.
Ng°Ýi tu hlc Ýi nay, ã °ác mang thân ng°Ýi, Áu có
ba nghiÇp, l)j ch°ng lÿy môn niÇm Ph-t Á cŞu sinh sang n°Úc Ph-t, thÝi không
thÁ °ác. Nh° muŰn niÇm Ph-t, tēc ph£i lÿy hj trí làm tr°Úc. Tj sao? Vì có chú
ý v-y. Ví nh° có ng°Ýi làm ài ba tŞng, mà không cÿt tŞng d°Ui tr°Úc, tÿt không
thÁ có °ác! (Khóa H° Lác, b£n dĒch cça HT.Thích Thanh KiÁm, 1997).

ThŞy cça vua TrŞn Thái Tông không ai khác hjn là Trúc
Lâm QuNc s°, tēc ThiÁn s° jo Viēn (theo ThiÁn UyÁn T-p Anh) hay Viēn Chéng
(theo tài liÇu truyÁn thēa chùa Hoa Yên). Nh° ta ã biçt, ThiÁn s° jo Viēn có £nh
h°ßng rÿt IŰn çn sñ tu hlc cça TrŞn Thái Tông và có óng góp IŰn trong viÇc kiÁm
íc các BŰ Kinh lác tr°Úc khi kh̄c b£n gx Á ÿn loạt phát hành. jo Viēn là Ç
tj cça HiÇn Quang, tēc TŔ thē hai cça truyÁn thŰng Yên Tj. iÁu này chéng tj

trở lại khi Trùng Nhân Tông thành lập phái Thiền Trúc Lâm thì tại núi Yên Tử, Thiền và Tịnh là song hành thể hiện qua tác phẩm của Thái Tông và nói cho cùng, thì toàn bộ Khóa h° lạc vào các khoa nghi lễ sám pháp kinh điển khuyến h° ứng thiên n-ng và Tịnh là cựa rễ vua Sư Ý Trùng. Đây là cơ sở khá thuyết phục để giải ý các nhà viết sử công tìm hiểu truyền thừa Thiền là tông Việt Nam. Tuy Trung Tông (S), vẫn chế độ biến qua t° t° ứng Thiền hức, là cội nguồn của Thiền phái Trúc Lâm, cũng từng có thi kệ nói về Tịnh là:

Tâm núi Di Đà tí mị khu
 ông Tây Nam Bắc pháp thân chu
 Trùng không chế kiến cô luân nguy
 Sát hại trùng trùng dị mịn thu.
 (Di Đà vẫn thức Pháp thân ta
 Nam Bắc ông Tây khắp chói là
 Trùng thu ngũ giữa trời cao rùng
 êm lòng trùng dòng rùng chi u xa).

(Nguyễn Lang dịch)

Vào thời kỳ khai sáng Thiền phái Trúc Lâm, tng s) cũng áp dụng pháp niệm Phật t-p thể trong những buổi lễ chúng vân t-p. Sách Thiền là Yếu lược cũng ghi lại cuộc vận dụng của Trúc Lâm vào việc tng trong khi lễ chúng cũng hành pháp niệm Phật trên chính diện. Chi tiết này đã được giáo sư Nguyễn Lang nhắc đến trong phần Các khuyến h° ứng t° t° ứng trong Phật giáo Ý Trùng (S d, tr.457). Thế nhưng nó chế độ biến qua nh° một chi tiết phải. Trong khi các tác phẩm khoa sử của Ý Trùng phần nhiều là Giáo Thiền như triết lý, nhưng không muốn nói là thiên n-ng và Giáo. Kinh h° ứng Tịnh là giáo Ý Trùng còn có thể thấy qua bài tháp Cửu Phẩm Liên Hoa do Tam Tổ Huyền Quang dựng tại chùa Ninh Phúc (tức chùa Bút Tháp). Tháp này hiện nay vẫn còn, cột đá xoay quanh một trục chính giữa. Đây có lẽ là biểu tượng vô giá của Tịnh là tông Việt Nam cũng dựa h° mặc. Về nghi lễ và nghi thức tụng niệm trong hai thời công phu sớm tối, ngoài các thức chú vẫn của Mật giáo, Kinh A Di Đà, thức chú vắng sinh Tịnh là, niệm Phật t, lễ Phật và hồi h° ứng Cốt lõi là những hành nghi kệ tụng, gñ nh° không có một bên kinh nào thuộc tụy là Thiền hức chế độ vào trong hai thời khóa tụng tụng thế kỷ XVII, khi Thiền sư Chân Nguyên khôi phục lại truyền thống Trúc Lâm Yên Tử thì cũng là lúc mà Tịnh là giáo chiếm vị trí chủ yếu trong Phật giáo Việt Nam. Thế Chân Nguyên cũng các danh tiếng ngoài và trong nước thế kỷ XVIII, XIX, muốn liên hệ về Tịnh là tông có thể dễ dàng tìm thấy qua tác phẩm các Tổ sư các loại hình văn hóa. Số kệ cầu có lẽ phải chú ý bài một công trình công phu một hoàn chỉnh chế độ. Các tác phẩm văn học hiện trong thời kỳ này như Cung oán ngâm khúc, Kim Vân Kiều truyện v.v... đều mang n-ng t° t° ứng Tịnh là. Quê là không khó để tìm hiểu vì sao Tịnh là giáo thể hiện hành lễ tiết rùng rãi tại Việt Nam hiện nay.

II. Giáo nghĩa Tịnh là và Bồ đề

Chánh Tịnh là

Tịnh là vẫn là một khái niệm rất rùng. Pháp sư Thuận cũng từng nói: Giới luật và Tịnh là, không nên tách thành tông l-p. Cũng như thế Thái H° cũng dạy: Lu-t là nền móng chung của Tam thừa, Tịnh là cái che chở chung của Tam thừa (Lu-t thuyết một về Tịnh là và lợi ích của việc hành Thiền; bên dịch của Nguyễn Văn Phát, Trung tâm T° lý Phật t hức Việt Nam, Hà Nội, 1991). Ng° Ý hức Phật pháp xuất gia hay tại gia đều phải hành trì giới luật. Cũng vậy, Tịnh là là một thế giới lý tưởng mà bất kỳ tông phái nào, dù Tiểu thừa hay Đại thừa đều có thể tu hành để đạt được. Thế Thuận là ng° Ý có t° t° ứng rất một, cũng thừa nhận rằng dù Thiên Thai, Mật tông, Duy thức, Tam Luận cho đến Thiền tông đều có thể tu hành và hoằng dương Tịnh là.

Việc hoằng dương Phật pháp tại thế gian phải xem trọng cả hai mặt lý trí và tình cảm. Tịnh là tông có thể dung hòa chế độ hai yếu tố này. Chỉ Tịnh là có hai nghĩa: Số thanh tịnh của chúng sinh và số thanh tịnh của thế giới. Tâm thanh tịnh thì chúng sinh tịnh và tùy đó tâm tịnh tức Phật là tịnh (Kinh Kim Cang). Nhưng Tịnh là thì có rất nhiều cõi. Các Kinh đều đã giới thiệu chi lý y báo và chính báo các cõi Tịnh là như cõi trời Đâu Suất, cõi trời h-u thân của Bồ tát Di Lạc cũng vậy. Rồi Tịnh là của cõi Phật A súc, Tịnh là của cõi Phật Đ°ác S°, kể cả Tịnh là h° ứng Phật La trong truyền thuyết của Mật giáo. Ngoài ra cũng có thể chia Tịnh là thành các cõi như Thế Ứng Tịnh Quang là, Thế báo vô ch° ứng ngi là, Phạm thánh Ông c° là và Ph° ứng tiển hữu d° là. Có rất nhiều

iÁu cşn bàn vÁ những khái niÇm này. Ðây tôi chÉ muŃn lu-n vÁ TĒnh Û Cñc lçc ph°ing Tây cça éc Ph-t A Di à mÙt tín ng°áng hçt séc thĒnh hành ß Trung QuŃc và ViÇt Nam

trong c-n và hiÇn ÿi.

Pháp môn TĒnh Û cing có rñt nhiÁu cách tu hành. Ðây cing xin giÛi hçn trong pháp Trì danh niÇm Ph-t. Téc pháp môn mà các hành giĒ niÇm Ph-t, y theo TĒnh Û tam bù kinh A Di à, Vô L°ãng Thí và Quán Vô L°ãng Thí hành trì, nguyÇn cşu vãng sinh vÁ Cñc lçc. Đây là mÙt pháp môn mà ch° TÕ xiÁn d°ing là thù th_ng nhñt. Ng°Ýi ViÇt Nam luôn có t° t°ßng dung hòa, nên trong các thÝi khóa tăng tçj các chùa ß ViÇt Nam, tôi luôn nh-n thñy sñ kçt hãp cĒ ThiÁn - TĒnh - M-t.

Ch³ng hçn các bài kÇ quán t°ßng là ThiÁn, các bài chú nh° L ng Nghiêm, ÿi Bi, Cát t°Ýng, Vãng sinh là khuynh h°Űng M-t, phşn kinh chính th°Ýng là kinh Di à hay ph©m PhŌ Môn. Sau ó luôn có phşn trì danh niÇm Ph-t... Đây là mÙt chi tiçt hçt séc thú vĒ: Nçu lĒch sí t° t°ßng dân tÙc là Tam óng nguyĒn (Thích, ÿo, Nho) thì lĒch giá Ph-t giáo dân tÙc lçj cing là Tam tông nhñt trí (ThiÁn, TĒnh, M-t). Nçu Thích, ÿo, Nho tĕng theo thÝi kó mà h°ng phç thì ThiÁn, TĒnh, M-t cing tuy theo giai oçn mà thĒnh suy khác nhau. Vào thÝi kó du nh-p, Ph-t giáo ViÇt Nam nhuŃm màu s_c quyÁn n ng, M-t giáo trß thành ph°ing tiÇn hóa ÿo hçu hiÇu. Ð thÝi ÿi h°ng thĒnh cça Ph-t giáo, sông núi thanh bình, ng°Ýi ng°Ýi hít thß cái không khí sâu ĩng cça ÿ trÝi Á tìm vÁ cÙi nguŌn tâm thĕc, ThiÁn tông h°ng thĒnh. Còn giai oçn hiÇn nay, chiçn tranh lan tràn thç giÛi, bÇnh dĒch hoành hành, môi tr°Ýng nhiÁm Ûc..., ng°Ýi ta thích mç t°ßng vÁ mÙt thç giÛi thanh tĒnh, mÙt thç giÛi an lành và TĒnh Û Cñc lçc °ác giÛi thiÇu nh° mÙt cõi lý t°ßng. Ng°Ýi ta tin t°ßng và h°Űng vÁ, thñc ch³ng có gì là lçj.

T° t°ßng Giáo ThiÁn nhñt trí ã °ác ThiÁn s° V)nh

Minh DiĒn Thß ß Trung QuŃc Á x°Űng qua bài kÇ Té lçu giĒn có thÁ nói phù hãp nhñt vÛi Ph-t tí ViÇt Nam hiÇn ÿi. Nh°ng ß Trung QuŃc tĕ x°a, sñ phân chia rçh rồi ThiÁn TĒnh ã khiçn cho thái Û HiÁn k- giáng tha òi lúc çn mĕc gay g't. TĒnh Û Chân tông và Nh-t Liên tông ß Nh-t BĒn cing rçj vào tình trçng này.

Riĕng ß ViÇt Nam tĕ x°a, nh° trong phşn tr°Űc ã chĕng minh, cĒ hai ThiÁn phái Tó Ni a L°u Chi, Vô Ngõn Thông và cĒ ThiÁn phái Trúc Lâm Yên Tí Áu v-n dđng pháp môn TĒnh Û. Tuy kiĕm tu nh°ng TĒnh Û v«n °ác xem nh° pháp môn chính yçu, phù hãp vÛi c n cçj chúng sinh Ýi mçt pháp. Tùy cçj hóa ÿo là ph°ing châm hành ÿo cça Ph-t giáo trong młi thÝi kó.

Pháp môn TĒnh Û áp éng °ác hai nhu cşu lý trí và tình cĒm, dung hÛi °ác cĒ lý và sñ . iÁu áng tiçc là mÙt sñ ng°Ýi, khi °ác hñi vÁ TĒnh Û,

do Ñi phó vÛi tri thĕc khoa hçc nên ã khá duy lý khi giĒi thích vÁ TĒnh Û Cñc lçc. VÁ mÙt thç giÛi Cñc lçc nh° trong kinh A Di à ÿ trình bày, hí cho rñng ó chÉ là ph°ing tiÇn d«n d't. Hí cho rñng Nhñt thiçt duy tâm, Tùy kó tâm tĒnh...

VÁ lý thì hí có thÁ úng, nh°ng nçu bñ sñ mà chÉ theo lý, ó hoàn toàn không phĒi là bŌn ý cça TĒnh Û. MÙt sñ ng°Ýi khi nghiĕn cĕu vÁ lĒch sí hình thành kinh iÁn ÿi thĕa lçj rçj vào mÙt c n bÇnh trşm kha khi cho rñng kinh A Di à không phĒi do Ph-t thuyçt nên chÉ xem nh°... ph°ing tiÇn cça ÿi thĕa, mÙt chỉ ph°ing tiÇn şy ý tçm bã chĕ không phĒi ph°ing tiÇn tích cñc cça ÿi thĕa. Nh° v-y, hí chÉ mÙi biçt °ác lĒch sí hình thành, xuñt hiÇn cça kinh mà không n_m °ác lĒch sí t° t°ßng cing nh° giá trĒ thñc tçj cça Ph-t giáo. Sñ bình ãng cça các chúng BŌ tát, Thanh v n xuñt hiÇn trong Pháp Hoa, sñ xuñt hiÇn cça Duy Ma C-t Á dung hòa và th ng hoa sé mÇnh cça c° s) trong BŌ Tát oàn, vĒ trí Th_ng Man phu nhân trong quá trình xóa bñ thái Û phân biÇt nam nñ cing nh° sñ trang nghiĕm TĒnh Û thù th_ng cça Hoa Nghiĕm, Di à, D°ác S° v.v... là mÙt tiçn trình tñt yçu và -c s_c cça ÿi thĕa. Chúng ch³ng những không xa lia thñc tçj mà còn là phát biÁu mÙt cách chân thñc bĒn hoài cça éc Ph-t vŃn ch°a thÁ nói hçt °ác trong bŃn m°çj chín n m ng'n ngçj cça Ýi Ngài trong mÙt bŃi cĒnh xã hÛi khác và không Á lçj mÙt chỉ viçt. Do ó, nçu phç nh-n TĒnh Û Di à là vô tình phç nh-n cĒ bĒn hoài cça éc Ph-t.

TĒnh Û Cñc lçc là mÙt thç giÛi hiÇn thñc. Thç giÛi ó n±m trong nguyÇn lñc cça Ph-t A Di à chĕ không phĒi ß mÙt nçj nào ó Á cho những thiÁn kiçn cça khoa hçc thñc nghiÇm dùng máy bay phĒn lñc tìm çn Á cân ong o çm. Chĕng nào cuÛc Ýi này còn khŌ au, sinh tí, chĕng nào ng°Ýi ta còn thñy sñ khŌ au này là th-t thì chĕng şy thç giÛi Cñc lçc v«n còn có th-t. Bao giÝ ng°Ýi ta không còn bĒ tham sđn si mçn ràng buÛc, thç giÛi này là thanh tĒnh và an lçc, thì chĕng şy Cñc lçc không cşn nĩa.

Kinh A Di à °ác hình thành ß mñ Û. CĒnh giÛi Cñc lçc

giúi thiÇu trong kinh là giúi thiÇu cho phù hãp vúi huyÁn híc ưn ù và nhu cÇu cÇa con ng°Yi thÝi Ýy. Trong nh-n théc cÇa các b-c Thánh ưn ù ngày x°a, sông núi là v-t cách trß, sñ g-p ghÁnh là mËt cân Ñi, bài b-m là nhiÁm ô và sñ nghèo khỔ là... kém ph°Ùc báo. Do ó, cÆnh giúi trong Kinh A Di à b±ng ph³ng, Áu -n, thanh tÆnh, giàu có và diÁm lÇ.

Cây cÑi, iÇn °Ýng, lÿu các, thËt bÆo trang nghiêm...

Áu là phÆn ánh trong trung thñc °Ùc mị cÇa tâm théc ưn ù. Thç thì tịi sao ngày nay khi giÆng vÁ Cñc lịc cho ph-t tí ViÇt Nam, ta lịi không nói TÆnh ù không có cÆnh... k't xe, TÆnh ù không có bÇnh AIDS, chiçn tranh; môi tr°Ýng tuyÇt 1p, cñc kó sịch s½, thanh tÆnh. Tịi sao không giÆng r±ng TÆnh ù không có cÆnh con cái tÑ cha m¹, trò ánh thÿy, bìn bè lèa líc nhau. Tịi sao lịi không thÁ nói r±ng ß cõi Ýy Vi phong xuy Ùng trên nhñng ngñn thông, ngñn d°ing liÁu, phát ra âm thanh vi vu, làm lay Ùng nhñng chiçc phong linh d°Ui mái thÁm cÇa nhñng chùa, viÇn n±m thËp thoáng d°Ui r-ng tre già. Nhñng dòng suÑi quanh n m mát r°ái chÿy qua nhñng s°Yn Òi cỉ xanh mịn mßn, iÁm xuyçt b±ng nhñng luÑng hoa cỉ may ngan ngát ven bÝ... RÓi nhñng con °Ýng cát sịch mÆn màng, nhñng lÑi sñi thân th°ing d«n vào cÕng chính iÇn. SÙm chiÁu, chúng sinh ß cõi Ýy b-n áo tràng chÆnh tá, hái nhñng bông hoa t°ji th°m nhËt dâng lên cúng d°Ýng éc Ph-t, sau ó vÁ niÇm Ph-t, niÇm Pháp, niÇm T ng...

ó là nói vÁ sñ tÆnh hóa cÇa nhân giúi, còn chúng sinh giúi cing v-y: Ýi sÑng kinh tç dÓi dào, xã hÙi nhân qußn thußn thiÇn, không có sñ phân biÇt chng tÙc, giàu nghèo, mịn yçu, không có sñ oán ghét thù Ëch. Ñi vúi thân tâm thì bình ³ng, tñ do. TËt cÆ nhñng khái niÇm tñ do, bình ³ng cÇa thç giúi này Áu xuËt phát tẽ sñ chËp ngã và ngã sß. Còn Ph-t pháp thì dĩa trên nÁn tÆng vô ngã và vô ngã sß Á thi thiçt TÆnh ù. iÁu ó hoàn toàn phù hãp vúi °Ùc mị chung cÇa nhân loj.

Thñc ra, thç giúi Cñc lịc có thÁ thù th`ng, viên mãn gËp triÇu lÿn nhñng iÁu °ác diÁn ịt trong kinh A Di à, tùy theo chính báo cÇa mxi ng°Yi mà y báo khác nhau. Nhñng iÁu tôi nói trên kia có v» nh° ùa, thñc ra có thÁ ó là y báo kém cỉ cÇa bÆn thân tôi. Chúng ta có thÁ diÁn ịt TÆnh ù thù th`ng bao nhiêu cing °ác, miÁn cÆnh giúi Ýy không xa rÝi tÿm hiÁu biçt cÇa con ng°Yi.

Còn mÙt iÁu nĩa cing rËt quan trính: P ViÇt Nam, mÙt sÑ ng°Yi tri théc thì rịi vào duy lý. SÑ còn lịi khi tin vÁ TÆnh ù, hÿu hçt Áu xem TÆnh ù nh° mÙt cõi v)nh h±ng, khi ã vãng sinh vÁ ó coi nh° Ýi Ýi h°ßng phúc an nhàn. T° t°ßng này vô tình biçn TÆnh ù thành mÙt thê thiên quÑc cÇa Thÿn giáo, giÑng nh° thiên àng cÇa Thiên Chúa giáo, nçu tin t°ßng và x°ng danh hiÇu Ngài thì s½ °ác Ngài r°Ùc vÁ Cñc lịc. Hí không biçt r±ng Cñc lịc chÉ là cõi tịm, vãng sinh vÁ s½ °ác nhñng th`ng duyên nh° Ch° th°ãng thiÇn nhân câu hÙi nhËt xé, trñc tiçp °ác nghe Ph-t A Di à thuyçt pháp, v.v... Tñ tánh A Di à và éc Ph-t A Di à không phÆi mÙt, không phÆi khác. ChËp tánh bí t°Ùng, chËp t°Ùng bí tánh Áu sai lÿm cÆ.

Ng°Yi tu TÆnh ù úng ưn là ng°Yi dung hÙi cÆ tánh t°Ùng.

Ba yçu tñ quan trính cÇa ng°Yi tu TÆnh ù là Tín, nguyÇn, hịnh. Tín là tin cÆ lý l«n sñ. NguyÇn là nguyÇn tẽ nị tâm và hịnh là hành cÆ chính l«n trã. Không thÁ không có ph°Ùc báo mà có thÁ vãng sinh (BËt khÆ d) thiÁu thiÇn c n ph°Ùc éc, nhân duyên ưc sinh bẾ quÑc). Vì thç, ng°Yi tu niÇm Ph-t cÿn phÆi gii giúi nghiêm minh, bÑ thí cúng d°Ýng, mß rÙng tẽ tâm và an nh«n bËt Ùng.

Ph°ing tiÇn thiÇn xÆo cing là mÙt yçu tñ quan trính giúp hành giÆ niÇm Ph-t dÁ nhìçp tâm. Khoa híc kù thu-t ngày nay phát triÁn, chúng ta có thÁ v-n dâng chúng cho nhñng ph°ing tiÇn tịo th`ng duyên niÇm Ph-t. Ch³ng hịn nh° ß ài Loan ã chç h³n mÙt loj radio chÉ chuyên niÇm Ph-t vúi âm iÇu trÿm bÕng theo tiçng nhịc. Tiçng chim, tiçng gió, tiçng suÑi cing có thÁ thâu thành b ng nhịc nh¹ nhàng, khác vúi nhñng âm thanh x-p xing hay g`t gĩng cÇa Ýi th°Ýng giúp ng°Yi ta dÁ l`ng lòng lịi. Các thiçt bẾ iÇn tí, ánh sáng ãn v.v... cing là nhñng ph°ing tiÇn thiÇn xÆo trã giúp hành giÆ nhìçp tâm niÇm Ph-t. Chúng ta có thÁ gãi ý cho các nhà sÆn xuËt chç tịo hàng loj các thiçt bẾ Ýy, ó cing là mÙt thê v n hóa cÇa TÆnh ù, vô cùng cÿn thiçt.

Tóm lị, Ñi vúi ph-t tí tu TÆnh ù tịi ViÇt Nam hiÇn nay, ngoài chính hịnh niÇm Ph-t v«n có thÁ kiêm tu ThiÁn quán và trì chú nh° nhñng ph°ing pháp trã giúp cho viÇc niÇm Ph-t °ác kiên Ënh. Không nên quá câu chËp, nh°ng v«n dành nhñng thÝi gian nhËt Ënh cho viÇc x°ng danh niÇm Ph-t. Sám hÑi, lÁ Ph-t cing là nhñng trã duyên rËt cÿn thiçt. Ngoài ra cÿn phÆi tu bÑ thí cúng d°Ýng, tñ lã lã tha, thñc hiÇn trín v¹n Té ho±ng thÇ nguyÇn cÇa ịi thẽa. Tôi °ác xuËt gia và tu híc tịi trú xé H°ing Nghiêp có

thã nói là mÙt trú xé TỄnh Ù thušn nh»t nh»t ß ViÇt Nam hiÇn ÿi. Njì ó ã tềng có ba vỄ Hòa th°ang ThiẤn Tâm, Bíu HuÇ và Bíu Lai Á x°Ủng kçt xã niÇm Ph-t. ThŞy bỐn s° cçạ tôi cing là ng°Ýi tích cũc xiẤn đ°ing TỄnh Ù. Trong không khí sỦm hòm nghe chuông mõ ngân vang đ«n nhỄp câu A Di à Ph-t, đ°Ýng nh° có mÙt nhân duyên nào mà niẤm tin cçạ tôi không cŞn phỄi trỄi qua óc t° biÇn viẤn vông. NiẤm tin ó có thã xu»t phát tề sãi chuxi hjt cçạ thŞy, b°Úc chân cçạ thŞy hay trong chính âm thanh câu niÇm Ph-t cçạ thŞy. Tôi ôm choàng lşy nó, không cŞn lý giỄi. RÓi mxi n m, ngày gix TỐ HuÇ ViẤn, ngày vía Ph-t A Di à hai ngày IẢ IỦn nh»t trong trú xé T ng Ni vãn t-p niÇm danh hiÇu Ph-t vang cỄ núi rềng, Γng t-n áy sông.

Câu A Di à quyÇn trong gió, tho£ng trong ngín cũ cành cây, ¥m trong tềng hjì thß. Nhữg tháng ngày ¥y th-t hjnh phúc, th-t thanh bình. Tôi ã ánh m»t nó Ấ i vào phÑ thỄ. Bãy giỠ, r»t nhiẤu ÿo tràng tu TỄnh Ù, nh° chùa Ho±ng Pháp (Hóc Môn) tỐ chéc Ph-t th»t, ng°Ýi ông £o hàng ngàn. Ng°Ýi ta h°Ủng vẢ TỄnh Ù quá nhiẤu khiçn lòng tôi cỄm th»y nao nao, muÑn ghi lçj vài suy ngh) Ấ xác tín niẤm tin và gãi mß vài ý kiçn, gíi là mÙt chút nhỦ ân ThŞy TỐ, đ«u nh-nỄnh vÙi vàng có thã làm lÇch lçc, i sai.

(1) Xem các ch°ing VIII, IX và X cçạ sách ã đ«n.

(2) (R»t tiçc sñ kh£o cếu cçạ sí gia Lê Mjnh Thát chỄ mÙi çn Ýi Lý, ch°a xu»t b£n t-p 3 nói vẢ các thÝi kó sau. Ngay trong thÝi kó này ông cing không Ấ tâm çn TỄnh Ù giáo).Ấ